

NOTAT

25. august 2020

J.nr. 2020-640

Implementeringstiltag til anbefalingerne om arbejdsmiljøarbejde på store infrastruktur- og byggeprojekter

Baggrund

Som opfølgning på samråd G om arbejdsmiljøforhold på Storstrømsbroen besluttede beskæftigelsesministeren og transportministeren i december 2019 at nedsætte en intern ministeriel arbejdsgruppe til at samle erfaringer om arbejdsmiljøarbejdet på store infrastruktur- og byggeprojekter. Arbejdsgruppen skulle desuden komme med konkrete anbefalinger til, hvordan det forebyggende arbejdsmiljøarbejde fremadrettet kan styrkes. Arbejdet er gennemført af Beskæftigelsesministeriet (formand) og Transportministeriet. Afrapporteringen blev offentliggjort d. 1. juli 2020 og oversendt samme dag til BEU og TRU til orientering.

I dette notat præsenteres en række tiltag, der skal understøtte implementeringen af erfaringsopsamlingens otte anbefalinger.

Beskæftigelsesministeriet er benævnt BM, Arbejdstilsynet AT og Transportministeriet TRM.

Forslag til implementeringstiltag

Med henblik på at understøtte arbejdsgruppens anbefalinger foreslås følgende implementeringstiltag igangsat.

- 1) Forslag om etablering af netværk bestående af offentlige bygherrer
- 2) Forslag om årlig drøftelse af arbejdsmiljø på topledermøde
- 3) Forslag om koncept for samarbejde med rådgiverbranchen
- 4) Forslag til etablering af fælles og ensartet standard for opgørelse af ulykkesfrekvens/incidens på byggeprojekter
- 5) Forslag om koncept for tidlig dialog mellem bygherre og Arbejdstilsynet
- 6) Forslag om kommunikationsinitiativ om overholdelse af reglerne for arbejdsmiljøorganisationen og inddragelse af arbejdsmiljørepræsentanten.

Implementeringstiltagene forventes i samspil at understøtte erfaringsopsamlingens otte anbefalinger, som fremgår af tabel 1. I den nedenstående beskrivelse af tiltagene er anført, hvilke anbefalinger hvert implementeringstiltag i særlig grad forventes at understøtte.

Tabel 1: Anbefalinger fra ”Erfaringsopsamlingen og anbefalinger til det forebyggende arbejdsmiljøarbejde på store infrastruktur- og byggeprojekter” kategoriseret inden for kommissoriets 4 hovedtemaer

Tema 1: Anbefalinger om hvordan det sikres, at arbejdsmiljø tænkes ind i forberedelsen af udbudsmateriale

1. Det anbefales, at der er tydelige krav til arbejdsmiljø i kontrakter med bygherrerådgivere og projekterende, der understøtter, at projektgrundlag og design er arbejdsmiljømæssigt bygbart.

2. Det anbefales, at der i udbuddene af bygge- og anlægsprojekter er konkrete krav til entreprenørernes arbejdsmiljøindsats i byggeperioden, herunder krav der sikrer, at relevante redskaber (sanktionsmekanismer, incitamentsstrukturer og styringsredskaber) er til stede i kontrakten.

Tema 2: Anbefalinger om roller og ansvar i byggeriet herunder forankring af det forebyggende arbejdsmiljøarbejde på ledelsesniveau

3. Det anbefales, at arbejdsmiljø og sikkerhed er et gennemgående ledelsesmæssigt fokus hos bygherre – fra topledelsen og ud i alle ledelseslag i bygherreorganisationen.

4. Det anbefales, at de statslige bygherrer står sammen om en stærk vision for sikkerhed i byggeriet, hvor ambitionen for det forebyggende arbejdsmiljøarbejde er, at ulykker helt undgås.

5. Det anbefales, at der etableres en fælles og ensartet standard for opgørelse af ulykker og beregning af ulykkesfrekvens (incidens) på byggepladsniveau. Det anbefales, at de offentlige bygherrer definerer en fælles standard for indberetning, som kan danne udgangspunkt for benchmarking i branchen, ift. andre brancher og en fælles tilgang på bygge- og anlægsområdet.

Tema 3: Anbefalinger om samarbejdet mellem Arbejdstilsynet og bygherre i de forskellige faser i byggeriet herunder opfølgning på konstaterede arbejdsmiljøproblemer

6. Det anbefales, at Arbejdstilsynet inddrages tidligt i byggeprojekter omfattet af det skærpede tilsyn med større infrastrukturprojekter og byggerier, så kendte arbejdsmiljøudfordringer kan håndteres og forebygges allerede i designet af byggeprojektet.

7. Det anbefales, at der sker hurtig kommunikation om farligt arbejde mellem alle aktører på byggepladsen og med løbende inddragelse af Arbejdstilsynet, så fejl, hændelser og ulykker undgås og ikke gentages.

Tema 4: Anbefaling om bygherres ansvar og håndhævelse i forhold til entreprenører og underentreprenørers efterlevelse af arbejdsmiljølovgivningen og krav i udbud

8. Det anbefales, at der er en klar rolle- og ansvarsfordeling mellem bygherre, projekterende og entreprenør i det forebyggende arbejdsmiljøarbejde, herunder tydelige og målbare krav og dokumentation, som løbende kontrolleres, og at der handles over for projekterende og entreprenører, hvis kravene ikke overholdes.

Kilde: Erfaringsopsamlingen fra juli 2020

Gennemgang af implementeringstiltag

1) *Forslag om etablering af netværk bestående af offentlige bygherrer:*

Det foreslås, at BM og TRM etablerer et netværk bestående af offentlige bygherrer og andre relevante aktører, eksempelvis Metroselskabet og Danske Regioner (f.eks. byggerier af supersygehuse).

Formålet er at understøtte en systematisk erfaringsopsamling, som kan danne grundlag for læring og inspiration blandt de centrale aktører i branchen.

Netværket skal løbende drøfte tiltag, der kan styrke arbejdsmiljøfokus ved projektering og udbud, samt styrke arbejdsmiljøforebyggelsen i byggefasen med baggrund i rollen som udbyder og bygherre. I netværket kan der f.eks. drøftes erfaringer med arbejdsmiljøkrav i aftaler med rådgivere, projekterende og entreprenører, kontrol og opfølgning i byggeprocessen, og fælles læring efter gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter.

Netværket skal mødes en gang årligt og får bl.a. til opgave at levere input til topledermødet, som beskrives nærmere nedenfor. Det kan fx være input til en drøftelse af, hvordan bygherre indarbejder krav til arbejdsmiljøforebyggelse i kontrakter med hovedentreprenører og rådgivere på baggrund af konkrete erfaringer. Det kan også være, hvordan der efterfølgende sikres en effektiv håndhævelse af sanktioner i forhold til de enkelte aktører i projekterne, så der sikres forsvarlige sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold på projekterne. Netværket står altså for at indsamle erfaringer og komme med input, der kan indgå i de beslutninger, der træffes på topledermødet.

Forslaget forventes i særlig grad at understøtte anbefaling 1 og 2.

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af BM og TRM
Økonomi	0,1 årsværk (2-3 uger) i BM og TRM
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes

2) *Forslag om årlig drøftelse af arbejdsmiljø på topledermøde:*

Det foreslås, at anbefalingerne samt en systematisk videns- og erfaringsudveksling om arbejdsmiljøarbejdet skal på dagsordenen en gang årligt ved det eksisterende topledermøde i regi af TRM.

Formålet er at få erfaringsudveksling om arbejdsmiljøarbejdet sat rutinemæssigt på dagsordenen ved topledermødet.

På topledermøderne deltager blandt andre Vejdirektoratet, Bygningsstyrelsen, Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, Færdselsstyrelsen og Banedanmark på direktørniveau. Topleder-møderne behandler i dag bl.a. tilsynsbaseret opfølgning i relation til transportaftaler, budget, mål- og resultatplaner, anlægsprojekter, identificerede problemstillinger af tværgående interesse mv.

Det foreslås desuden, at det nyoprettede netværk af offentlige bygherrer (jf. ovenstående forslag om etablering af netværk) leverer input til punktet på dagsordenen om arbejdsmiljøarbejde.

Forslaget forventes i særlig grad at understøtte anbefaling 1 og 2.

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af TRM.
Økonomi	Indenfor TRM's egen ramme
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes

3) *Forslag om koncept for samarbejde med rådgiverbranchen:*

Det foreslås, at der indledes en dialog med rådgiverbranchen, eksempelvis Foreningen af Rådgivende Ingeniører og Danske Arkitektvirksomheder, om deres rolle i den forebyggende arbejdsmiljøindsats.

Formålet er at få opbygget en dialog med branchen, herunder om hvordan samarbejdet kan foregå. Dialogen skal også bidrage med input til netværket (se oven for) om, hvordan rådgiver kan inddrages/få en rolle.

Dialogen skal omfatte, hvordan der kan skabes større fokus på, hvordan det sikres, at projekter er arbejdsmiljømæssigt bygbare ift. lovgivning og sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige - både i forbindelse med opførelse af byggeriet og i forbindelse med det efterfølgende vedligeholdelses- og servicearbejde. Rådgivere har central viden om, hvad der skal indgå i kontrakten samt i entreprisen.

Derudover kan dialogen sætte fokus på at tænke arbejdsmiljø tidligt ind i planlægning af projektet samt Arbejdsmiljøkoordinatorens rolle i projekteringsfasen.

Forslaget forventes i særlig grad at understøtte anbefaling 1.

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af TRM i samarbejde med de offentlige bygherrer.
Økonomi	Indenfor TRM's egen ramme
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes

4) *Forslag til etablering af fælles og ensartet standard for opgørelse af ulykkesfrekvens/incidens på byggeprojekter:*

Det foreslås, at BM, AT og TRM igangsætter et projektarbejde med at udvikle en fælles og ensartet standard for opgørelse af ulykkesfrekvens/incidens på byggeprojekter til monitorering og benchmarking i bygge- og anlægsbranchen. De offentlige bygherrer inddrages i arbejdet.

Formålet er, at en fælles standard kan øge gennemsigtigheden ift. ulykker, sikkerhed og arbejdsmiljøforebyggelse på byggeprojekter, samt vil øge dialogen og opmærksomheden omkring sikkerheden i byggebranchen som helhed. I erfaringsop-

samlingen blev der peget på, at der i dag mangler en ensartet måde at opgøre ulykkesfrekvens/incidens på i forhold til de enkelte bygge- og anlægsprojekter for at kunne monitorere og synliggøre udviklingen i ulykker over tid og til brug for benchmarking herunder sammenligning mellem forskellige bygge-anlægsprojekter.

Der igangsættes en forundersøgelse mhp. at afdække praksiserfaringer og ønsker blandt offentlige bygherrer. Forundersøgelsen vil fungere som beslutningsgrundlag for det videre arbejde.

Forslaget forventes direkte at imødekomme anbefaling 5, og vil herudover særligt understøtte anbefaling 3 og 4.

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af TRM og BM/AT i samarbejde med de offentlige bygherrer.
Økonomi	300.000 kr. til forundersøgelse
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes

5) *Forslag om koncept for tidlig dialog mellem bygherre og Arbejdstilsynet:*

Det foreslås, at der udarbejdes et koncept (fx i form af en drejebog) for tidlig dialog mellem bygherre og Arbejdstilsynet på de store infrastruktur- og byggeprojekter, der udvælges til at være en del af Arbejdstilsynets indsats vedrørende social dumping på store infrastrukturprojekter (SDI-indsatsen). SDI-indsatsen indebærer at Arbejdstilsynet foretager et skærpet tilsyn med arbejdsmiljøet på store infrastrukturprojekter og større bygge- og anlægsprojekter.

Formålet med initiativet er at sikre, at Arbejdstilsynet inddrages i den tidlige projekteringsfase, hvor rammerne for det forebyggende arbejdsmiljøarbejde i byggefasesen formes. Konceptet forventes at kvalificere SDI-indsatsen og understøtte en ensartet, systematisk og erfaringsbaseret indsats på Arbejdstilsynets SDI-projekter.

Konceptet skal tydeliggøre formål og forventet effekt af tiltag i både projekterings-, planlægnings- og udførelsesfasen af byggeriet. Konceptet skal derudover fastlægge rammer for samarbejdet mellem bygherrerne og Arbejdstilsynet. Herunder hvordan og hvornår samarbejdet mellem Arbejdstilsynet og bygherre bør etableres, hvilke møder og aktiviteter, som kan være omfattet af indsatsen. Endeligt skal konceptet fastlægge, hvilke aktører, herunder arbejdsmiljøkoordinatorer, projekterende og entreprenører, som inddrages i de forskellige dele af samarbejdet. De offentlige bygherrer vil inddrages ifm. udarbejdelsen af konceptet.

Forslaget forventes i særlig grad at understøtte anbefaling 6 og 7.

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af AT
Økonomi	Indenfor AT's egen ramme
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes

6) Forslag om kommunikationsinitiativ på forskellige sprog om overholdelse af reglerne for arbejdsmiljøorganisationen og inddragelse af arbejdsmiljørepræsentanten:

Det foreslås, at der udarbejdes et kommunikationsinitiativ/koncept på forskellige sprog, målrettet danske og udenlandske entreprenører, virksomheder og medarbejdere om overholdelse af reglerne for organisering af arbejdsmiljøarbejdet, herunder organisering af samarbejdet om sikkerhed og sundhed, og inddragelsen af arbejdsmiljørepræsentanten, der har til opgave at medvirke til at skabe rammerne for et godt arbejdsmiljø i virksomheden.

Formålet er at sikre forankring af arbejdsmiljøarbejdet i byggeprojekterne.

Forslaget forventes, at understøtte anbefaling 8

Ansvarlig	Initiativet gennemføres af AT
Økonomi	Indenfor AT's egen ramme
Tidsplan	Initiativet kan igangsættes